

Jolanta Szulc

"Biblioteka otwarta. Wczoraj i jutro Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego", red. Maria Kycler, Dariusz Pawelec, Katowice 2008 : [recenzja]

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy 2/2, 145-149

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JOLANTA SZULC
*Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej
Uniwersytetu Śląskiego*

Biblioteka otwarta. Wczoraj i jutro Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego.
Red. Maria Kycler, Dariusz Pawelec. Katowice : Oficyna Wydawnicza
Wacław Walasek, 2008.- 383, [1] s.- ISBN 978-83-60743-10-2

W auli im. Kazimierza Lepszego Uniwersytetu Śląskiego 8 grudnia 2008 r. odbyła się uroczystość z okazji 40-lecia Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego, połączona z promocją książki *Biblioteka otwarta. Wczoraj i jutro Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego*. Publikacja nawiązuje do tradycji upamiętniania miejsc, wydarzeń i postaci ważnych dla biblioteki przez wydanie dzieła poświęconego jej działalności¹.

Publikację otwierają dwa artykuły, które wprowadzają w tematykę szkiców. *Myśli o charakterze biblioteki otwartej* (s. 12), zawarte w tekście *Biblioteka otwarta* Dariusza Pawelca, dyrektora Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego, znalazły historyczne uzasadnienie w rozprawie Wandy Dziadkiewicz, dyrektora Biblioteki w latach 1981-2003, o wymownym tytule *Dobrze służyła Uniwersytetowi*.

Książka składa się z czterech części. Pierwsza *Między tradycją a nowoczesnością – wybrane aspekty działalności* (s. 23-172) zawiera 13 artykułów. Ich tematyka obejmuje: udostępnianie zbiorów, aspekty komputeryzacji biblioteki (katalog OPAC, system biblioteczno-informacyjny PROLIB, strona domowa WWW, moduł *Bibliografia*, projekty digitalizacji katalogów i zbiorów bibliotecznych, rozwój infrastruktury informatycznej) oraz działalność informacyjną Biblioteki (usługi informacyjne, użytkowników informacji naukowej, źródła informacji o Bibliotece). W osobnych artykułach omówiono historię

---

¹ Por.: J. S. Bandtkie: *Historia Biblioteki Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie*. Kraków 1821; *Biblioteka Uniwersytecka we Lwowie w latach 1899-1910*. Lwów 1912; S. Vrtel-Wierczyński: *Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu 1919-1929*. Poznań 1929.

i działalność Oddziału Czasopism², praktykę opracowania rzeczowego w UKD³ oraz *Rozwój kwalifikacyjny kadry Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego w latach 1968-2007* (s. 23-38).

W części drugiej – *Zbiory Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego – wybrane problemy* (s. 175-255) – zamieszczono 7 artykułów. Omówiono rozwój księgozbioru Biblioteki w latach 1968-2007, formy zakupu naukowej literatury polskiej i zagranicznej (w tym zakup antykwaryczny), zasady uzupełniania kanonu literatury światowej⁴ i organizację zagranicznej wymiany wydawnictw. Charakterystykę publikacji Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego, obecnych w wybranych niemieckich bibliotekach akademickich, przedstawiono w odrębnym tekście. Omówiono także wybrane kolekcje: księgozbiór Zygmunta Żuławskiego oraz księgozbiór harcerski (zbiór harcmistrza Kazimierza Obtulowicza i dary harcmistrza Janusza Michulowicza).

Na część trzecią: *Kolekcje i warsztaty bibliotek specjalistycznych* (s. 259-340) składa się 9 artykułów⁵. Zaprezentowano zbiory i działalność: Biblioteki Anglistycznej⁶, Biblioteki Brytyjskiej, Biblioteki Niemieckiej – Deutscher Lesesaal des Goethe-Instituts i Biblioteki Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej⁷ oraz bibliotek wydziałowych

---

² W 2007 r. przeprowadzono restrukturyzację Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego, w wyniku której czynności OCz zostały rozdzielone pomiędzy dwa utworzone działy: Oddział Udostępniania Zbiorów i Informacji Naukowej oraz Oddział Gromadzenia, Uzupełniania i Opracowania Zbiorów. *Biblioteka otwarta. Wczoraj i jutro Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego*. Red. Maria Kycler, Dariusz Pawelec. Katowice 2008, s. 150.

³ Po rozpoczęciu komputeryzacji Biblioteki podjęto decyzję o pozostawieniu UKD, dzięki „której Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego była ówczesnie jedną z nielicznych bibliotek uniwersyteckich, który po przejściu na system skomputeryzowany nie zrezygnowały z symboli klasyfikacyjnych na rzecz języków paranaturalnych. Tamże, s. 152.

⁴ W Bibliotece Uniwersytetu Śląskiego przyjęto za podstawę uzupełniania książkę Harolda Blooma *The Western Canon. The Books and the School of the Ages*. New York, 1995, a właściwie aneks do niej, który zawiera kanon uniwersalnej tradycji literackiej *Biblioteka otwarta ...*, s. 220 i n.

⁵ Obecnie sieć biblioteczno-informacyjną Uniwersytetu Śląskiego tworzą Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego wraz z 15 bibliotekami specjalistycznymi działającymi przy wydziałach i instytutach. Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego [strona domowa] [online]. 2009 [dostęp: 15.07.2009] Dostępny w World Wide Web: <http://www.bg.us.edu.pl/>

⁶ Biblioteka Filologii Angielskiej wyodrębniła się w 1978 r. z Biblioteki Instytutu Filologii Obcych; 1 stycznia 2007 r. została wcielona do Biblioteki Wydziału Filologicznego w Sosnowcu *Biblioteka otwarta ...*, s. 259.

⁷ Biblioteka Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej Uniwersytetu Śląskiego w Kato-

Uniwersytetu Śląskiego: Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska, Wydziału Nauk o Ziemi, Wydziału Nauk Społecznych, Wydziału Prawa i Administracji. Przedstawiono specyfikę funkcjonowania Biblioteki Teologicznej w systemie biblioteczno-informacyjnym Uniwersytetu Śląskiego.

Część czwarta *Bibliotekarze wobec przeszłości* (s. 343-373) obejmuje 4 artykuły. To szkice poświęcone kształtowaniu się Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego w minionym czterdziestoleciu oraz *Alfabetyczny spis pracowników bibliotek Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach 1968-2007* (s. 362-373).

Na końcu publikacji zamieszczono indeks osobowy (s. 374-383). Artykuły zaopatrzone w abstrakty w języku angielskim.

Wśród autorów szkiców znalazły się osoby, których praca zawodowa w minionym czterdziestoleciu była związana z rozwojem Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego. Jak pisze Anna Kowolik „Pierwszą kadrę biblioteczną stanowiło 6 absolwentek filologii polskiej WSP i Uniwersytetu Śląskiego z lat 1968-1969”⁸. Początki działalności Biblioteki charakteryzuje Anna Bożena Sambura, wieloletni kierownik pracy czyteln, wypożyczalni i magazynów: „W skromnym lokalu zorganizowano podstawowe oddziały: gromadzenia, darów i wymiany, ewidencji i opracowania, prenumeraty i akcesji czasopism, czytelnię, wypożyczalnię miejscową i zamiejscową”⁹. Trudne warunki lokalowe oraz powódź w 1995 r. wspomina Elżbieta Rosół, kierownik Oddziału Czasopism: „Powódź w 1995 pozbawiła OCz znacznej części zbiorów, ponadto trzeba było zamknąć Czytelnię na 4 miesiące”¹⁰.

Na uwagę zasługuje różnorodność tematów podejmowanych przez autorów. W 33 szkicach autorstwa bibliotekarzy praktyków przedstawiono rozwój kadry bibliotecznej, zagadnienia gromadzenia, opracowania i udostępniania zbiorów, działalność informacyjną Biblioteki. Omówiono wybrane elementy procesu komputeryzacji oraz przemian systemu biblioteczno-informacyjnego Uniwersytetu Ślą-

---

wicach powstała w 1976 r. jako specjalistyczna biblioteka Instytutu Filologii Rosyjskiej; 1 stycznia 2007 r. została włączona do Biblioteki Wydziału Filologicznego w Sosnowcu. Tamże, s. 299.

⁸ Tamże, s. 354.

kiego. Uzupełnieniem szkiców byłby wykaz publikacji poświęconych sieci bibliotecznej Uniwersytetu Śląskiego, wykaz osób pełniących funkcje kierownicze¹¹, czy kalendarium Biblioteki¹².

Różnorodność zamieszczonych tekstów nie pozwoliła uniknąć kilku powtórzeń. Informacje o rozpoczęciu komputeryzacji Biblioteki w 1992 roku i systemie Micro CDS/ISIS znajdują się na stronach: 45, 50, 161-162, a program TEMPUS PHARE omówiono na stronach: 30, 147, 167-168.

Przedstawiona książka jest pierwszym tak obszernym opracowaniem, poświęconym Bibliotece Uniwersytetu Śląskiego, poprzedzonym jedynie artykułami, rozproszonymi w różnych wydawnictwach¹³. Stanowi zatem istotne źródło informacji na temat historii i działalności Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego, a także kompendium wiedzy o współczesnym bibliotekarstwie, co pozwala ją zarekomendować wszystkim zainteresowanym czterdziestoletnią działalnością Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego oraz problematyką współczesnego bibliotekarstwa i informacji naukowej.

„Współczesna biblioteka uniwersytecka to nie magazyn jakichkolwiek książek, a bibliotekarze to nie tylko strażnicy tych zbiorów, udostępniający je jedynie na wyraźne żądanie użytkowników [pisał prof. Jerzy Ratajewski]. [...] Dzisiaj od biblioteki naukowej (szczególnie biblioteki szkoły wyższej) wymaga się [...] szerokiego upowszechniania nauki, jednego z najważniejszych elementów rozwoju gospo-

---

⁹ A. B. Sambura, B. Kuś: *Udostępnianie zbiorów w Bibliotece Uniwersytetu Śląskiego*. W: *Biblioteka otwarta...* s. 117.

¹⁰ *Biblioteka otwarta...*, s. 149.

¹¹ Por. M. Bleszyńska, J. Pulikowska: *Dyrektorzy BUŚ*. „Gazeta Uniwersytecka. Miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach” [online] Styczeń 2009, nr 4 (164) [dostęp: 15.07.2009]. Dostępny w World Wide Web: <http://gazeta.us.edu.pl/node/238721>

¹² Por. M. Bleszyńska, J. Pulikowska: *Kalendarium Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego*. Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego [strona domowa] [online]. 2009 [dostęp: 15.07.2009]. Dostępny w World Wide Web: http://www.bg.us.edu.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=411&Itemid=150

¹³ Por.: A. Puzio, J. Ratajewski: *Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (1968-1970)*. W: *Biuletyn Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego za rok 1972*. Katowice 1973, s. 55-62; H. Kot: *Biblioteka Główna i biblioteki zakładowe Uniwersytetu Śląskiego. Z problemów organizacyjnych*. W: *Z problemów organizacji pracy bibliotecznej*. Pod red. A. Jarosza i Z. Żmigrodzkiego. Katowice 1979, s. 133-141; A. Jaszczuk: *Międzynarodowa wymiana wydawnictw – rozwiązania organizacyjne w Bibliotece Głównej Uniwersy-*

---

darki i kultury narodowej”¹⁴. Biblioteka ma zatem pozostać *biblioteką otwartą* na potrzeby, interesy i oczekiwania klientów, a kultura organizacyjna w bibliotece powinna być przede wszystkim kulturą jakości.

Biblioteka otwarta, zdaniem Dariusza Pawelca, „niepewna swojej, jak się okazuje, zawsze nazbyt krepującej formy, staje się wobec powyższego otwarta z konieczności na nieoglądające się na tę formę, nowe techniki publikacji i udostępniania”¹⁵.

---

tetu Śląskiego. W: *Z problemów organizacji pracy bibliotecznej*. T. 2. Pod red. A. Jarosza i H. Kota. Katowice 1983, s. 36-54.

¹⁴ J. Ratajewski: *O nową organizację bibliotek uniwersyteckich*. W: *Biuletyn Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego za rok 1972*. Katowice 1973, s. 63.

¹⁵ *Biblioteka otwarta...*, s. 11.